

garbingą ir ilgą gyvenimą sutalpinti į dvylika lapų. Kuriant kalendorių nebuvo laikytasi įvykių *chronologijos*, tiesiog buvo sumanyta J. Šliūpą atskleisti per įvairias jo gyvenimo ir veiklos sritis: gydytojo, istoriko, literatūros kritiko, mokytojo, diplomato, politikos veikėjo, aušrininko, o galiausiai – sūnaus, vyro, tėvo. Daktaro J. Šliūpo gyvenimas – ištisa lietuvių tautinės savimonės atgavimo epocha. J. Šliūpas gimė Rakandžiuose 1861 m., jau po baudžios panaikinimo. Mokėsi Mintaujos gimnazijoje, buvo Maskvos ir Petrapiilio universitetų studentas. Dalyvavo studentų politinių ir lingvistinių organizacijų veikloje. J. Šliūpas neretai elgdavosi labai drąsiai, rizikuodamas būti suimtas ir įkalintas (Petrapiilyje Krestų kalėjime), todėl jam dažnai tekdavo slapstytis, bėgti į užsienį. 1884 m. išvyko į Ameriką, baigė medicinos mokslus, įsijungė į lietuvišką veiklą, tapo pirmuoju patriotu Amerikoje, žadinusiu sulenkėjusių tautiečių savimonę. J. Šliūpas, buvęs „Aušros“ laikraščio redaktorius, aktyviai dalyvavo kuriant daugelį draugijų, buvo įvairių lietuviškų organizacijų JAV steigėjas, skaitė paskaitas lietuviškose kolonijose, organizavo įvairius komitetus, fondus Lietuvos valstybei remti. 1918 m. jis tapo pirmuoju diplomatu, atstovavusiu nepriklausomai Lietuvai Vašingtone, Londone. 1919 m. grįžęs į Lietuvą, buvo paskirtas Lietuvos atstovu Latvijoje ir Estijoje. 1921–1923 m. mokytojavo Biržų, Šiaulių gimnazijose. Šiauliuose įsteigė spaustuvę „Titnagas“, prisidėjo prie laikraščio „Šiaulių naujienos“ (1923–1928) įkūrimo ir leidimo. 1933–1940 m. – Palangos miesto burmistras. II pasaulinio karo pabaigoje pasitraukė į Austriją ir 1944 m. mirė Berlyne.

Kalendorius sukurtas iš J. Šliūpo archyve saugomų dokumentų, jame nėra nieko atsitiktinio, net kalendoriaus fonui ir lapų apvadams buvo panaudoti knygų bei dokumentų fragmentai. Į jį sudėtos ne tik J. Šliūpo archyve esančios nuotraukos, bet ir ten saugomų auksinio J. Šliūpo parkerio, J. Šliūpo antrosios žmonos Grasildos Grauslytės laikroduko, kitų daiktų fotografijos. Kalendoriuje skaitytos ras originalių tekstų iš jo parašytų knygų, taip pat iš dokumentų apie jį, čia pateikiama nemažai enciklopedinės, biografinės informacijos. Kalendorius spausdintas unikalia technika ant neblizgaus, tarsi sendinto popieriaus.

Kalendoriaus pristatymo metu ŠU bibliotekos salėje buvo sukurtas jaukus scenos vaizdelis, kuris trumpam visus vakaro dalyvius perkėlė į XX a. pradžią. Skaitytos ištraukos iš J. Šliūpo tekstų, galima buvo iš arti apžiūrėti keletą bibliotekos archyve saugomų jo asmeninių daiktų ir knygų. Renginio metu kalbėjęs universiteto doc. Stasys Tumėnas aptarė įvairiapusę, kontroversišką, Šiaulių miestui svarbią dr. J. Šliūpo asmenybės bruožus, džiaugėsi, kad universiteto studentai

ir dėstytojai turi galimybę tyrinėti bibliotekoje saugomą šio garbaus aušrininko archyvą. Kalendoriaus dailininkė Jurgina Jankauskienė trumpai papasakojo apie šio kalendoriaus kūrimą, geriausių sprendimų ir techninių galimybių paieškas. Labai kuklios ir lakoniškos buvo kalendoriaus sudarytojos Gražina Augienė ir Alina Šalavėjienė: „Pastaruoju metu gyvenome su dr. Šliūpu“. Universiteto prorektorius Juozas Pabrėža ir kalendoriaus leidybos vadovė Gražina Lamanauskienė dėkojo prisidėjusiems prie kalendoriaus sudarymo ir leidimo. Specialiais padėkos raštais buvo pagerbti unikalų kalendorių padėję išleisti rėmėjai. Jiems buvo įteikti kalendoriai, dailininkės sumanymu supakuoti 1920-ųjų stiliumi į rudą popierių, perrištą sukto linų pluošto virvele.

Kiekvienas vakaro dalyvis buvo apdovanotas šiuo kalendoriumi ir pavaišintas žolelių arbata su medumi, namine duona ir sūriu.

Kalendorius išleistas 500 egzempliorių tiražu. Jo nebus prekyboje, nes skirtas reprezentuoti universitetą. Po egzempliorių gaus visos šalies viešosios bibliotekos ir kai kurie muziejai. Kelios dešimtys egzempliorių išsiųstos į JAV, dr. J. Šliūpo sūnui Vytautui ir ŠU bibliotekos bičiuliams, Australijos lietuvių bendruomenei.

Rita Jakutienė

Viktorijos Daniliauskaitės parodos atidarymas. Balandžio mėnesį Lietuvos medicinos bibliotekoje atidaryta dailininkės Viktorijos Daniliauskaitės estampų paroda „Nuo – iki“, kurioje eksponuojami 1981–1998 metų laikotarpiu jos sukurti lino raiziniai ir litografijos diplominiam darbui „Vilnius ir jo žmonės“.

V. Daniliauskaitė, 1974 m. baigusi Vilniaus dailės institutą (dab. Vilniaus dailės akademija), pradėjo dirbti Vilniaus universiteto bibliotekos Restauravimo skyriuje, vėliau – Grafikos kabinete, o nuo 1981 m. dirba Lietuvos medicinos bibliotekoje.

Menininkė kuria estampus, miniatiūras, ekslibrisus ir kt. Iliustravo Jono Strielkūno, Vytauto Mačernio ir kt. autorių knygas. Nuo 1977 m. dalyvauja parodose Lietuvoje ir užsienyje. Nuo 1983 m. – Lietuvos dailininkų sąjungos narė. Jos kūrinių yra įsigiję dailės muziejai Lietuvoje, M. K. Čiurlionio dailės galerija Čikagoje (JAV) ir lietuvių meno muziejus Lemonte (JAV).

Menotyrininkė Gražina Gurevičiūtė apibūdindama dailininkės kūrybą pažymėjo, kad V. Daniliauskaitė – viena iš individualiausių mūsų dailininkų. Jos diplominiam darbui didelę įtaką turėjo mokytojas L. Lagauskas, čia dar pasireiškia renesanso stilius. Vėliau autorė eina priešinga kryptimi. Pasak menotyrininkės, V. Daniliauskaitės kūriniai asocijuojasi su muzika. Labai stipri kompozicinė struktūra, kiekvienas motyvas

V. Daniliauskaitė prie savo darbų

susijęs ritminiais ryšiais. Kūrinuose vyrauja baltiška tematika, bet yra ir skandinaviškos dvasios. Būdingas šiaurietiškas uždaramas. Dailininkės kūryboje daug ekspresyvumo, dramtizmo ir nerimo, tačiau taip pat daug šviesos ir vilties. LMB Informacijos skyriaus vedėja Regina Vaišvilienė prisiminė, kad Viktorija, darbus bibliotekoje pradėjusi nuo šriftinio apipavidalinimo (kol dar nebuvo prasidėjusi kompiuterijos era, nors ir dabar tenka ranka rašyti tekstus jubiliejinėms parodoms), suorganizavo ir parengė apie 145 kitų menininkų dailės parodų bibliotekos galerijoje. Aldona Rėkuvienė, prieš tris dešimtmečius būdama Medicinos bibliotekos direktore priėmusi dailininkę į darbą, personalinės parodos atidarymo dieną palinkėjo jai sėkmės, gero kelio kūryboje. Parodos autorės pasveikinti atėjęs Kovo 11-osios Akto signataras Zigmas Vaišvila padėkojo jai už 1989 metais sukurtą ženklą Lietuvos žaliųjų judėjimui, o Lietuvos knygnešio draugijos pirmininkė Irena Kubilienė – už ekslibrisą Knygnešio draugijai. Susirinkusiems griežė Lietuvos nacionalinės operos ir baletų teatro orkestro stygininkas Andrius Pleškūnas.

Janina Valančiūtė

APSKRIČIŲ VIEŠOSIOS BIBLIOTEKOS Klaipeđa

Kodas – lobiai. Kovo 16 d. I. Simonaitytės viešojoje bibliotekoje vyko renginys, skirtas Knygnešio dienos paminėjimui. Renginį organizavo ir vedė Klaipeđos universiteto Informologijos studijų studentės, atliekančios praktiką mūsų bibliotekoje.

Prisiminti knygnešių laikus, lietuviškos spaudos draudimo metus, žymiausias Lietuvos knygnešių susirinko miesto Vydūno vidurinės mokyklos studentai. Vaikams skirtą renginį lydėjo studenčių parengta paroda. Ekspozicijoje buvo galima susipažinti su knygomis, pasakojančiomis apie sunkią knygnešių dalį, lietuvininkų kovą su spaudos draudimu ir žmonių pastangas išsaugoti lietuvių kalbą. Tarp eksponuojamų knygų buvo ir fotografijų albumų su žymiausių Lietuvos knygnešių nuotraukomis.